מנורת המאור — ו' לקיים המצוה באיברים ובהרגשות

השער הששי: בזריזות לקיים המצוה באיברים ובהרגשות. כדגרסי' בסוף מסכת מכות דרש ר' שמלאי, תרי"ג מצות נאמרו למשה בסיני, שס"ה מצות לא תעשה כנגד ימות החמה, ורמ"ח מצות עשה כנגד איבריו של אדם. רמז בכאן שהבורא ית' ויתעלה ברא לאדם מסעדים ומשרתים לשרתו ולהשלים חפציו, והם איבריו והרגשותיו, ופקד עליו לקיים מצות ברובם, והזהירו שלא להשתמש בהם בדבר עבירה. ואם ישמור הוא ויזהר במה שנצטווה, ישמרם לו הב"ה, שנא' (תהלים לד, כא) שומר כל עצמותיו וגו'. וגרסי' במדרש אמ' הב"ה לישראל, שמרו רמ"ח מצות עשה שמסרתי לכם, ואני אשמור רמ"ח איברים שבכל אחד ואחד מכם. וגרסי' בברכות ירושלמי. א"ר סימון, שמונה עשר ברכות כנגד שמונה עשר חוליות שבשדרה. שבשעה שאדם עומד בתפלה צריך לשוח בכולן, שנא' (תהלים לה, י) כל עצמותי תאמרנה. ואם עבר אדם, ושנה רצון הבורא יתעלה, וישתמש בהן בדבר עבירה, ישנו הם את טבעם ויבטלו את פעולתם ותמונתם. כמו שאירע לירבעם, כששלח ידו על הנביא אשר בא מיהודה בדבר ה' אל בית אל, שנאמר וישלח ירבעם את ידו מעל המזבח לאמר תפשוהו ותיבש ידו אשר שלח עליו ולא יכול להשיבה אליו. והחקים והמצות המיוחד להן אחד מאיבריו, ופורש מן העבירות הנעשות בו, נתקדש אותו אבר. כדגרסי' במנחות שילה קדשים קלים נאכלין בה בכל הרואה, מה שאין כן בירושלים. כלומר יש יתרון לשילה על ירושלם, שקדשים קלים אין נאכלין בירושלם אלא לפנים מן החומה ובשילה נאכלין בכל מקום שצופין אותה ממנה, ונתנו טעם לדבר מפני שהיתה שילה בחלקו של יוסף וזכה למעלה זו מדה כנגד מדה, לפי שלא זן עיניו מן העבירה. אמ' ר' אבהו, בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, [עין] שלא רצתה ליזון ממה שאינו שלו תבא ותנחל מקום שאוכלין קדשים כמלוא עין. ואם חס ושלום עבר אדם עבירה באחד מאיבריו, הרי אותו אבר בעצמו לוקה. דתנן בשוטה בפרק קמא, שמשון הלך אחר עיניו, שנא' (שופטים יד, ג) אותה קח לי כי היא ישרה בעיני, לפיכך נקרו פלשתים את עיניו, אבשלום נתגאה בשערו, לפי' נתלה בשערו. וכענין סוטה, במדה שאדם מודד בה מודדין לו, היא קשטה פניה לו, לפיכך פניה מוריקות, היא כחלה לו עיניה, לפיכך עיניה בולטות, היא קבלתו על בטנה, לפי' בטנה צבה. וביום הדין איבריו של אדם מעידין בו, שנא' (ישעיהו מג, יב) ואתם עדי נאם ה' ואני אל. והמקיים המצות באיברים ובהרגשות, לבו שמח תמיד בעשייתן. כדגרסי' במדרש ואני תמיד איחל והוספתי על כל תהלתך, אמ' ר' שמעון בן יוחאי, בוא וראה שאין חביב לאדם מבניו, ורואה דם בנו שנשפך במילה ומקבל עליו בשמחה.